

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ioachimi Langii colloquia Latina

Lange, Johann Joachim

Halae Saxonum, 1786

Decvria secvnda de re scholastica. Polycarpvs et Nathanael

[urn:nbn:de:bsz:31-264123](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-264123)

DECURIA SECUNDA
DE
RE SCHOLASTICA.

POLYCARPVS et NATHANAEL.

COLLOQVIUM

I de aduentu condiscipuli.

P. Salue Nathanael. **N.** Ago gratias, Polycarpei: unde venis? **P.** Ex ædibus patris mei. **N.** Quid affers? **P.** Me ipsum: venio missus in scholam vestram. **N.** Hospes ac condiscipulus noster eris gratissimus. **P.** Agnosco tuum erga me amorem, et laudo. **N.** Venisne instructus libris? **P.** Nullis, vt vides. **N.** Ergo es miles sine armis. **P.** Non pugnabo, sed discam. **N.** Imo *facilius est, edere sine orbe ac cultro, quam discere sine libris.* **P.** Quod nondum habeo, comparabo. Interea mihi edifere, quid tractetis in schola vestra. **N.** Edisseram, attende. **P.** Vt vis, attendo.

II de lectionum initiis.

P. Ecquod est lectionum vestrarum initium? **N.** Sacrum: a Deo enim capeffenda sunt rerum omnium primordia, præcipue in studiis. **P.** Benefacitis, sed narra, quomodo? **N.** Primum precamur: deinde canimus: post legimus scripturam sacram, interprete præceptore. **P.** Precari possum, vti et legere, sed canere nondum didici. **N.** *Vfus est magister optimus: qui non solum verba, sed etiam numeros (Græci melodiam vocant) sensum docet.*

III de

III de libris.

P. Quid gestas sub pallio, Nathanael? N. Libros scholasticos. P. Ostende mihi eos. N. Ecce tibi omnes et singulos. P. Hem! quantum fasciculum video: Bibliothecam mihi videris portare. N. Noli mirari multitudinem: sunt tantum septem. P. Dic, quæso, singulorum nomina. N. Primus vocatur *donatus*, secundus *vestibulum*, tertius *orbis pictus*, quartus *vocabularium*, quintus *grammatica*, sextus *tirocinium*, septimus est *liber colloquiorum*. P. O librorum, imo et impensarum nimium! sed scientiæ parum. N. Tu vero ubi tuos habes? P. Ecce hic sunt, et quidem in vno omnes: hæc est *grammatica* mea: huius parte prima, secunda et tertia continetur *donatus*, quarta *syntaxis*, quinta *copia vocabulorum*, sexta *poësis*. Appendix sistit *tirocinium* et *colloquia* in epitome. N. Non erras: quod enim fieri potest per pauca, non debet fieri per plura. Rogabo patrem meum, vt mihi eundem librum emat.

IV de præparatione ad lectionem.

P. Quid agis, Nathanael? N. Præparo me ad lectionem instantem. P. Ad quam? N. Ad pensum, datum in verbis discendis. P. Quomodo te præparas? N. Discenda lego ac relego, et quidem attente et voce clara. P. Sicine procedit istud negotium? N. Quidni? non autem sufficit lectio aut relectio vna, sed decies, imo vicies ac tricies repetita. Sic sine molestia sensim proficio ac disco; sequere me, experieris. P. Optime mones, sequar consilium tuum.

V de

V de lectionis recitatione.

P. Recita mihi lectionem tuam, Nathanael.
 N. Tibine, Polycarpe? Quis te constituit præceptorem meum? P. Si recusas in hoc negotio meus esse discipulus, ego tuus ero, et tibi meam recitabo lectionem, vt recitatio coram præceptore deinde sit eo expeditior. N. Recita, attendam. P. Sed ita attende, vt mihi hæsitanti aut erranti subseruias (ein oder zurechte helfest). N. Subseruiam.

VI de attentione.

P. Perge, Nathanael, in exponendo colloquio: præceptor iubet. N. Dic statim, vbi desieris: nam nescio. P. Cur non attendis? N. Cogitabam de prandio. P. O te negligentem et edacem! vix scholam es ingressus, et iam animum habes in patinis, qui in libris esse debebat. N. Monstra, quæso, monstra lectionis tuæ terminum, ne vapulem. P. *Hac vice* monstrabo, sed, si ita perrexeris, te deseram, desertus autem certo vapulabis.

VII de negligentia.

P. Cur frater tuus fere nunquam tenet lectionem suam? N. Quia est piger et negligens. P. Vnde ipsi existit ista negligentia? N. inter alia e vitio edacitatis, siue voracitatis. P. Rem acu tangis. Nam *plenus venter non studet libenter*. N. Ita sane est: et frater meus pro auiditate sua semper maiorem ientaculi partem captat. P. Sed ane accipit? N. Plerumque, quod cupit, capit. Interdum vero ventrem citius replet, quam oculos. P. Rem narras, bono puero indignam.

VIII de

VIII de diligentia.

P. Cur me adspicis, Nathanael? N. Miror diligentiam tuam. P. Non est, quod mireris: facio, quod debeo; neque id, quantum satis et æquum est. N. Cur vero es tam diligens? P. Quia diligo. N. Quid aut quem diligis? P. Deum et studia: *Deum*, qui laborem nobis commendavit, imo præcepit: *studia*, in quibus præstantissimum est laborandi genus. N. Bene laboras, nec male philosopharis: laudo diligentiam tuam. P. Laudare non sufficit: sequi optimum est. Sin minus, diligentia laudatur et alget.

IX de garrulitate et ineptiis.

P. Quid garris, garrule? quid ineptis, inepte? N. Quid ad te? P. Permultum: nam me impedis. N. Hui! diligentiam huius pueri! P. Hui! negligentiam huius garruli! N. Vtor lingua, quam mihi Deus dedit. P. Num ad garrulitatem? minime: vehementer erras; nec vteris lingua, sed abuteris. Interrogante præceptore linguæ usum exerce, abusum inter lectiones sepone. N. Non male iudicas, fateor. P. Iniice ergo frenum ori tuo, inprimis cum Deo sit reddenda ratio de vnoquoque verbo, non solum turpi, sed etiam inepto et otioso, seu inutili.

X de missione scholæ.

P. Quota est hora, Nathanael? N. Cur de hora percontaris? P. Auide exspecto missionem e schola, quæ datur hora vndecima. N. Vix decima audita est. P. O me miserum! N. Certe

Certe miser es, qui litteras fastidis. P. Dicamus, sonuisse vndecimam. N. Nonne te pudet mentiri? num putas falli posse Deum, ac falli debere præceptorem? P. Non mentiar, nec fallam. N. Nec suaferim tibi. Nosti enim, mendacii crimen virga vindicari.

DECVRIA TERTIA
DE
P R A N D I O.
IOANNES et THEOPHILVS.
COLLOQVIVM

I de reuocatione a lusu ad prandium.

I. Heus! hens! Theophile. **T.** Quid clamitas, mi Ioannes? **I.** Auoco a lusu ad prandium. **T.** O lætum nuntium! me habes obsequentissimum. **I.** Non ignoro, te libentius ire ad mensam, quam in scholam. **T.** Nec detrectabo in scholam ire. **I.** Sicine scholam habes pro iugo? iugum enim dicitur detrectari et non detrectari.

II de præparatione ad mensam.

I. Audisne, Theophile, quid pater interroget? **T.** Quidnam? **I.** Vtrum simus parati ad preces, et bene compositi ad mensam. **T.** Hem! nec pexus sum, nec lotus. **I.** Ergo propera: est enim inediæ periculum in mora. **T.** Malo pecti ac lauari, quam esurire. **I.** Ecce hic habeo aquam et mantile. **T.** Vbi vero est